

عوامل مهم در تعیین قیمت پسته در بازارهای جهانی

رفتار بازارهای فروش و مصرف آن پای صحبت های مهدی آگاه از مطلعین صنعت پسته نشستیم. در ذیل مشروح نظرات وی در این خصوص آورده شده است.

ابوالفضل زارع نظری

است که تنها رقیب پسته ایران در بازارهای جهانی آمریکا است که نه تنها قیمت محصول صادراتی خود را پایین نیاورده بلکه افزایش قیمت هم داده است. در جستجوی تعیین عوامل موثر بر قیمت پسته و تحلیل

بازار پسته این روزها بازاری کم رونق است و وضع بسامانی ندارد. متوسط قیمت هر کیلو پسته صادر شده ایران در ابتدای سال کمی بیش از ۹/۵ دلار بود که اکنون به کمتر از ۸/۵ دلار رسیده است. این در حالی

سال به تدریج برای مصرف در بازار داخل و خارج عرضه کند. متأسفانه در ایران این ابزار موجود نیست. اگر هم هست، تناسبی بین نیاز بازارگانی پسته ندارد و همان میزان اندک تسهیلات اغلب با بهره های بانکی نامتعارف همراه است. در سال های پرمحصول با توجه به عرضه شدید در اول فصل و عدم کفاف نقدینگی، قیمت ها درمه ر و آبان و آذر سقوط می کند. با توجه به آنکه مصرف پسته پر کشش است، این کاهش قیمت موجب افزایش قابل توجه مصرف و نتیجتاً افزایش تقاضا در بازار در ماههای پاییزی و زمستانی و تعطیلات نوروز می گردد. در این حالت گرچه ممکن است محصول به نظر بزرگ بیاید، اما افزایش مصرف ناشی از ارزانی، حجم وسیعی از محصول را تا پایان تعطیلات نوروز، چه در ایران و چه در بازارهای خارج، می بلعد. معمولاً در چنین سالهایی و با توجه به کشش عرضه اندک در پسته، محصول کافی از اردیبهشت ماه به بعد تا برداشت محصول جدید در دسترس نخواهد بود و قیمتها در ماههای اردیبهشت تا شهریور و مخصوصاً با توجه به سال ناآوری که در پیش است، شروع به افزایش می کند. در طول سال گذشته چنین بدیده ای را بارها ناظر بوده ام. متقابلاً در سالهایی که محصول پسته اندک است، در آغاز فصل باغدار برای محصول اندک خود قیمهای بالایی را در بازار مطالبه می کند. این قیمهای بالا به لحاظ کشش تقاضای بالای پسته، موجب کاهش شدید مصرف شده و از همان محصول سال ناآور مقدار بیشتری برای ماههای بعد از اردیبهشت باقی ماند. در اردیبهشت ماه هم موجودی انبارها نسبتاً کافی است و هم سال آوری را در پیش رو داریم. بنابراین علیرغم محصول کم در چنین سالهایی، سال محصولی با افت قیمت پسته در نیمه دوم مواجه خواهد بود. این بدیده در سال محصولی ۱۳۸۳ که محصول فوق العاده کم بود، اتفاق افتاد و علیرغم انتظار باغداران همان محصول اندک هم به خاطر گرانی تماماً به فروش نرسید و مقدار قابل توجهی از آن همراه با کاهش قیمت در سال بعد یعنی سال ۱۳۸۴ به فروش رسید.

خیلی کالاها با محدودیت عوامل تولید از جمله زمان رو برو است. این مسئله در مورد محصولات کشاورزی به علت فاصله زمانی بین کاشت و برداشت به شدت محسوس است. پسته به زمان زیاد (حدود ۸ تا ۱۰ سال)، از آغاز تضمیم گیری به تولید آن تا افزایش عرضه به بازار، نیاز دارد. کشش عرضه آن در کوتاه مدت متأثر از سه ویژگی خاص است: ۱- صادراتی پیوستن طبقه متوسط در حال گسترش چین به (صرف) افزایش پیدا کند، این افزایش قیمت و سود دهی بیشتر، منجر به افزایش تولید تا سالها نخواهد شد. در نتیجه تولید کننده می تواند سالها در خوشی غلت بزند. در واقع برای افزایش تولید در کوتاه مدت چاره چندانی نیست. مثلاً سود دهی بیشتر می تواند موجب کود دهی و آبدهی باغات گردد و در بکی و دو سال بعد، اندکی به تولید و عرضه افزوده شود. به عبارت دیگر افزایش قیمت نمی تواند تا ۸ سال بعد منجر به افزایش کافی عرضه گردد و عملکشش عرضه پسته در کوتاه مدت صفر است. بنابراین آن افزایش قیمت می تواند برای سالها دوام پیدا کند. این امر در سالهای اخیر موج سودآوری باغات مثمر پسته در کالیفرنیا تا بیش از ۲۰۰ درصد هزینه تولید گشته است. در واقع، تقریباً هیچ صنعتی در اقتصاد آمریکا نیست که سودآوری ایجاد باغ پسته را داشته باشد. این در حالی است که سایر صنایع آمریکا، سودی کمتر از ده درصد داشته اند. هیچگاه صنعتی در آمریکا بوده که به مدت طولانی تا این حد سود داشته باشد. این سه ویژگی در مورد تعیین قیمت پسته در بازار اهمیت زیادی دارند. تولید پسته سال آوری دارد و در ایران عمدها در دست باغداران کوچک پراکنده است. از سویی دیگر ایران قادر سیستم بانکی قوی و آزاد به معنای واقعی کلمه است. اگر چنین سیستم بانکی وجود می داشت، زمانی که عرضه محصول به بازار وجود از سوی خرده مالکین و به طور هجومی صورت می گرفت، امکانات مالی در اختیار تجار قرار می دادند که بتوانند حجم زیاد پسته را خریداری و در طول

آفای آگاه! قیمت سالانه پسته پس از برداشت چگونه تعیین می شود و نوسانات فصلی آن تحت تأثیر چه عواملی است؟ پسته کالایی است که اگر دولت دخالتی خاص نکند به مانند هر کالای مصرفی دیگر قیمت آن نقطه تعادل عرضه و تقاضا در بازار است. اما قیمت پسته متأثر از سه ویژگی خاص است: ۱- صادراتی بودن این کالا؛ یعنی اینکه حدود ۸۰ درصد تولید پسته ایران به کشورهای دیگر صادر می شود. ۲- کشش تقاضای شدید این کالا؛ مفهوم کشش تقاضا (Elasticity of Demand) را با ذکر مثالی روشن می کنم. برخی از کالاهایی که مصرفشان در جامعه نسبتاً زیاد است، مانند گندم، اگر به میزان مثلاً ده درصد قیمتshan تغییر کند، تغییر چندانی در مصرفشان ایجاد نمی شود. در این حالت رابطه قیمت و تقاضا یک رابطه خطی نسبتاً کم شیب است. ارزان شدن گندم باعث نمی شود مصرف نان در جامعه افزایشی چشمگیر پیدا کند. ممکن است در مقابل ۱۰ درصد ارزان شدن گندم، فقط ۳ درصد به مصرف نان اضافه شود. می گوییم گندم کشش تقاضای اندکی دارد. اما برخی از کالاهایی، مانند گوشت یا تخم مرغ، اگر ارزان شوند تقاضا برایشان افزایش چشمگیری پیدا می کند. اینها کالاهایی هستند که مطلوبیت زیادی بین افشار متوسط جامعه دارند اما به دلیل گرانی، تقاضا برای آنها محدود است. با کاهش ده درصدی قیمت این اقلام، افشار وسیعی به جمع مصرف کنندگان آنها می پیومند. می گوییم کشش تقاضای گوشت یا تخم مرغ زیاد است. پسته جزو کالاهایی است که کشش تقاضای خیلی زیادی دارد. ۳- محدودیت کشش عرضه این کالا؛ مفهوم کشش عرضه (Elasticity of Supply) را با ذکر مثالی روشن می کنم. برخی کالاهای نظیر نوشابه اگر به میزان ده درصد، قیمتshan افزایش پیدا کند با فاصله کوتاه و اضافه کردن یک شیفت در کارخانه ها تولید و عرضه بسیار افزایش می یابد. اما معمولاً تولید مشکل تر از مصرف است و کشش عرضه در

میکند. محترک در اقتصاد تولید اینوهو نقش بسیار مفیدی دارد، مگر در کالاهایی که تجارتی نباشد. اینکه ما کلمه محترک را خیلی بد می‌دانیم مربوط می‌شود به زمانی که گندم قابل نقل و انتقال نبوده و کالایی تجارتی محسوب نمی‌شده است. اگر مثلاً در تبریز تولید مازاد گندم داشتید و در ناحیه یزد کمبود گندم، در یزد مردم با قحطی روپرو بودند و به هیچ وجه وسیله و امکان حمل گندم مازاد از تبریز به یزد وجود نداشت. در آن زمان افرادی بودند که در زمان کمبود، گندم را ذخیره و با پیش آوردن زمان قحطی به سود کلان دست می‌یافتند. این کار بسیار وحشتناکی بود و محترک هم بسیار منفور. اما برای کالاهایی که قابل نقل و انتقال بین‌المللی هستند محترک نقش معنادل کننده بازار را بازی می‌کند. در واقع محترک سکی است که زمانی که کالا ارزان است می‌فروشد. اگر به رابطه عرضه، تقاضا و قیمت نگاه کنیم؛ می‌بینیم که محترک بزرگ‌ترین خدمت‌کننده در تعادل قیمت در بازار کالاهای قابل تجارت است. زیرا زمانی که قیمت پایین است و تقاضا کم، محترک به عنوان خریدار وارد بازار شده و از افت بیشتر قیمت که به زیان تولید کننده است پیشگیری می‌کند. متقابلاً در زمانی که تقاضای زیاد باعث افزایش قیمت شده، کالای انبار شده را برای کسب سود به بازار عرضه می‌کند و این از افزایش قیمت بیشتر کالا که به زیان مصرف کننده است پیشگیری می‌کند. با این استدلال است که احتکار پسته توسط پارامونت هم برای تولید کننده ایرانی و هم برای مصرف کننده چینی تبعات نیک به ارمغان می‌آورد.

قیمتی که در حال حاضر این شرکت تعیین کرده از ۱۲ دلار بیشتر است؛ آیا این قیمت خرید از بازار است یا قیمت فروش؟ این قیمت فروش است؛ برای تحويل به صورت F.A.S. در بندر کالیفرنیا یعنی کانتینر روی اسکله پای کشتی آماده برای بارگیری. تقریباً این معادل شرایط فوب (F.O.B.) است. تنها تفاوت این دو در هزینه بارگیری به کمک جرثقیل است. به خاطر خرید پسته تر توسط شرکتهای تجارتی در آمریکا قیمت‌های فروش پسته تر باعث می‌شود در آمریکا سهم کمتری از قیمت فروش صادراتی را تشکیل می‌دهد تا در ایران که با غدار معمولاً پسته فرآوری و تمیز شده خندان خشک را آماده صادرات به تاجر عرضه می‌کند. در ایران معمولاً با غدار ۹۵ درصد قیمت فوب بندر عباس را دریافت می‌کند در حالیکه در

متاثر از نقش تعیین کننده شرکتی به نام پارامونت (با تغییرنام اخیر به Wonderful) است. این شرکت کنترل تولید یک سوم پسته آمریکا و کنترل عرضه دو سوم پسته آمریکا را در دست دارد. به این معنا که حدود ۳۰ درصد را خودش تولید می‌کند و ۳۰ تا ۴۰ درصد پسته را هم به صورت تراز باگداران دیگر خریده و همراه با پسته‌های مزارع خود فرآوری می‌کند. پارامونت در آمریکا از نظر قیمت گذاری یک حالت انحصاری ایجاد کرده است. یعنی اینکه تعیین قیمت‌های خرید پسته تراز باگدار کالیفرنیایی، همه ساله در گرو تصمیم شخصی صاحب این شرکت است. به عبارت دیگر رقبای تجارتی وی در بازار داخل توانند به انتکاء ارزان خری از باگدار با وی رقابت مؤثر داشته باشند.

این شرکت به دلیل قدرت مالی بالا و بهره اندک بانکی برای تسهیلات دریافتی، می‌تواند محصول پسته و بادام خود را در مقیاسی که از نظر بازار تعیین کننده است، از سالی به سال دیگر در انبارهای خود نگه دارد. هم اکنون که محصول ۲۰۱۵ به تازگی وارد بازار شده است پارامونت قریب به پنجاه هزار تن از محصول ۲۰۱۴ را نیز در انبارهای خود ذخیره دارد، که با توجه به کاهش بیش از انتظار محصول ۲۰۱۵، حتی بیشتر از سالهای گذشته در کنترل عرضه پسته آمریکایی نقش دارد. این قدرت زیاد، عرضه پسته را از رقابتی بودن خارج کرده و می‌تواند در بلند مدت موجب اختلال در تعیین قیمت و کاهش مصرف پسته در بازار جهانی گردد. در دو سال محاصلوی ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ به نظر می‌رسد که این اتفاق آغاز شده باشد. با افزایش قیمت پسته در بازار از طریق کاهش عرضه، این شرکت عملًا در سالهای اخیر فضای کافی برای عرضه صادرات پسته ایران با قیمت‌های مطلوب در بازارهای جهانی را فراهم ساخته است. در مجموع می‌توان گفت که این شرکت در رابطه با ایران تا کنون به رقابت قیمتی برخواسته است. شرکت پارامونت بیشتر در بازارهایی که به لحاظ سخت گیریهای بهداشتی، پسته ایران به هر حال با مشکل مواجه بوده، جایگزین پسته ایران شده بدون آنکه وارد رقابت قیمتی شود. از سوی دیگر با کمک امکانات مالی عظیم خود با ایجاد مارک تجاری واندرفول (Wonderful) و اختصاص ۲۹ میلیون دلار بودجه تبلیغاتی برای این مارک به عرضه مستقیم پسته در سوپرمارکتهای جهانی دسترسی یافته است.

این شرکت معمولاً نقش یک محترک خوب را ایفا

آنچه که تا اینجا گفته شد مربوط به پسته ایران بود. در خصوص بازار پسته آمریکایی باید بگوییم که در آنجا سیستم بانکی کارآمد وجود دارد و شرکتهای تجارتی توانایی نگهداری ۵۰ تا ۱۰۰ هزار تن پسته را از سالی به سال دیگر با هزینه سود بانکی اندک دارند.

خیلی‌ها اول فصل منتظرند که ببینند شرکت‌های آمریکایی چه می‌گویند و چه قیمت را تعیین می‌کنند؛ آیا قیمت پسته ایران متاثر از قیمت آمریکایی‌هاست؟ آمریکا حداقل یک سوم پسته‌اش را در بازار داخل و ایران حدود ۲۰ درصد پسته‌اش را در بازار داخل می‌فروشد؛ بنابراین در مجموع حدود ۷۵ درصد پسته ایران و آمریکا در بازار جهانی فروخته می‌شود. یعنی اگر ایران و آمریکا را یک تولیدکننده حساب کنیم ۲۵ درصد، مصرف داخل دارند و ۷۵ درصد پسته در بازار جهانی عرضه می‌شود. در نتیجه قیمت پسته تابع بازارهای مصرفی ایران و آمریکا نبوده بلکه بازارهای بزرگ وارداتی که ۷۵ درصد تولید جهانی را مصرف می‌کنند، طرف اصلی تقاضا بوده و در قیمت پسته بسیار تأثیر گذارند.

برای پسته مهم‌ترین بازارها در تعیین قیمت کدامند؟

عدمتأثر و در اغلب سالها مهمترین عامل در تعیین قیمت پسته بازار بین‌المللی است که در طرف عرضه آن ایران و آمریکا و طرف مصرف آن چین و اروپا قرار دارند. اروپا زمانی مصرف کننده سالیانه ۹۰ هزار تن پسته ایرانی بود اما در حال حاضر مصرف پسته اروپا اعم از ایرانی و آمریکایی در حدود ۶۰ تا ۷۰ هزار تن در سال است. چین هم به تنهایی سالیانه حدود ۱۰۰ هزار تن واردات پسته از ایران و آمریکا دارد. در مجموع این دو بازار تقریباً نصف عرضه صادراتی پسته ایران و آمریکا را جذب می‌کنند. برای اطلاع از جزئیات، به آماری که در مقاله که در همین نشریه چاپ می‌شود، رجوع کنید.

میدانیم که در بازارهای مصرف خریداران متعدد وجود دارند. آیا در دو کشور اصلی تولید کننده نیز رقابت کامل حکم‌فرمایست؟ پرسش بسیار به جایی است. در بازارهای مصرف رقابت کامل حکم‌فرمایست. اما در طرف عرضه، صادر کنندگان ایرانی متعدد بوده و هیچ شرکت صادراتی ایرانی در سالهای اخیر از انحصار در بازارهای صادراتی برخوردار نبوده است. این مطلب در رابطه با آمریکا صحت ندارد. تولید و عرضه کالا در آمریکا

داد و روی قیمتیش هم پافشاری کرد و در نتیجه پسته‌هایی که مانده‌اند عمدتاً پسته‌هایی است که در انبارهای شرکت پارامونت وجود داشته‌اند.

ورود مغزیات دیگر به عرصه بازار پسته، منحنی کشش عرضه پسته را می‌شکند. اولین بار است که پارامونت با این وضع مواجه شده است. پارامونت در سال گذشته و سال جاری تتواسته نفع خودش و نفع عموم را کاملاً حفظ کند. قیمت بالایی که الان گذاشته شده باعث می‌شود که پسته‌های آمریکایی در انبار بمانند و پسته ایرانی فروش بروند.

سال آینده اگر اوضاع عادی باشد و سرمای کافی در زستان وجود داشته باشد، آمریکا ظرفیت تولید ۴۰۰ هزار تن پسته را خواهد داشت. با این اوضاع یا باید قیمتها را بسیار پایین بیاورد و بازار خودش را بشکند، و یا با عدم کشش تقاضا نسبت به این تنازع روبرو شود.

در خصوص قیمت‌گذاری داخل ایران روی هر کالایی، اینکه گفتید دولت و حکومت در قیمت‌گذاری دست می‌برند دلیلش چیست؟

چیزی جز کسب محبوبیت می‌تواند باشد؟ بله – دزدی هم؛ بزرگترین انگیزه دخالت‌کننده‌ها در قیمت، به وجود آوردن حاشیه برای سوء استفاده است. در ایران هر چه را که بازار، قیمتی را تعیین نمی‌کند و دولت تعیین می‌کند، در واقع دولت نه، افراد ذی نفوذ در دولت تعیین می‌کنند، قیمت همیشه زیر قیمت بازار تعیین و در نتیجه موجب ایجاد رانت می‌شود. کالا را به قیمتی می‌فروشنند که هر کس بخرد سود می‌کند، پس برای خرید صف به وجود می‌آید. درین این صف خریدارها، شما یکی را انتخاب می‌کنی و به او می‌فروشید. مثلاً آن را که فرزندت را در مدرسه غیرانتفاعی اش قبول کند، یا آن که را انتخاب می‌کنی که هر روز میوه خیلی خوبی برایت بفرستد، به یکی سهمیه این کالا را می‌دهی چرا که یک کار خلاف شرعی برایت انجام دهد، از یکی هم که مطمئنی و واسطه داری، رشوه می‌گیری و به او امتیاز می‌دهی، علتیش این است. شرم اجازه نمی‌دهد که انگیزه اصلی بیان شود؛ می‌گویند این کالا را ما ارزان می‌فروشیم که به مردم خدمت کنیم!! نمی‌گویند که این کالا مال کی بوده؟! شما دارید کالای مردم را می‌فروشید.

از رانش می‌کنید که به آن‌ها خدمت کنید؟! این شیادی بزرگ را رسانه‌های ایران در مغز ما فرو کردنده که: فروش اموال مردم ایران به قیمت پایین خدمت به مردم ایران است!

داشت؛ که از آن حاشیه سود می‌تواند امسال به نفع باغدار چشم پوشی کند. به این علت این کار را انجام می‌دهد که با افزایش قیمت باغدار، رقبای تجاری اش در آمریکا بیشتر ضربه می‌بینند. چون خودش باغدار هم هست، نیمی از این افزایش قیمت باغدار را در جیب دیگر خودش ریخته است.

آیا قیمت دلاری پسته قبل افزایش یا قابل نگهداری است یا ممکن است زیادی ترقی کرده باشد؟

قیمت پسته قبل از انقلاب حدود ۳ دلار برای هر کیلو بود و در تمام سال اول بعد از انقلاب تنها به کمتر از پنج دلار افزایش یافت. اما در سالهای اخیر، پارامونت قیمت پسته را به بالاتر از ۱۲ دلار رسانده است. به نظر حقیر، فزونی تقاضا نسبت به عرضه تا قیمت هر کیلو ۹ دلار، کشش کافی برای جذب کل محصول را به بازار می‌داد. اما با افزایش قیمت توسط پارامونت به بالاتر از ۱۰ دلار، بادام هندی را که به صورت مغز ارائه می‌شود به رقیبی برای پسته تبدیل کرد. در این حالت می‌توان قسمتی از تولید بادام هندی را عرضه پسته تلقی کرد. به عبارتی در قیمت‌های بالای ده دلار مصرف کننده ترجیح می‌دهد که به جای پسته، بادام هندی مصرف کند. پیش بینی حقیر آن است در قیمت‌های جدید، فروش پسته آمریکایی کاهش یافته و دیر یا زود پارامونت با تحمل ضرر، پسته های انباشته خود را در قیمتی در حدود ده دلار به بازار روانه سازد.

تا به حال نفع پارامونت با نفع باغدار و با نفع بازار یکسان بود، یعنی پارامونت پسته‌ای را که در اول فصل، تقاضا برایش کم بود می‌خرید و این پسته را در زمان کمبود، عرضه می‌کرد و چون روی هم رفته تقاضا بیش از عرضه بود پارامونت سود می‌برد و موفق می‌شد. پارامونت امسال قیمت را به بالای ۱۲ دلار رساند. به نظر من از نظر منافع خودش اشتباه کرده و هر کس به منافع خودش ضرر بزند به بازار و دیگران هم ضرر می‌رساند.

سال گذشته این مورد را تجربه کردند، چرا امسال دوباره دارند همان کار را تکرار می‌کنند؟

امسال مطلب دیگری پیش آمد که استثنایی است و در تاریخ پسته آمریکا حداقل در سال‌های اخیر بی‌سابقه بوده است. امسال برداشت محصولشان در واحد هکtar به شدت افت کرده است. پارامونت در خصوص پسته سال قبل قیمت‌ها را بالا قرار

آمریکا باغدار سهمیش چیزی در حدود ۷۰ درصد F.A.S است و هزینه فرآوری از جیب صادرکننده پرداخت می‌شود. هزینه‌های فرآوری به خاطر ماشین آلات گران در آمریکا بسیار از ایران بیشتر است.

شما اطلاعی از قیمت باغدار کالیفرنیایی دارید؟

گاهی اوقات اطلاع می‌گیرم. می‌دانم که اوائل، قیمت‌ها از حدود ۱ دلار و ۲۰ سنت برای هر پوند شروع شد، که آن موقع هزینه باعی اش برای هر پوند ۹۵ تا ۹۵ سنت بود. در سال‌های اخیر قیمت زمین پسته‌ای دهها برابر شده، قیمت باغ بالا رفته بنابراین هزینه استهلاک بیشتر می‌شود. اکنون که قیمت صادراتی به ۵ دلار و ۴۰ سنت افزایش یافته قیمت فروش باغدار به پارامونت چیزی در حدود ۳ دلار و ۷۰ سنت برای هر پوند است. می‌دانم که اختلاف زیاد است و مثل ایران نیست که در مقابل قیمت چین، باغدار ۹۵ درصد بگیرد. اتفاقاً هم‌مرتین دلیلی که باغداران ما با وجود برداشت کمتر در هکتا، می‌توانند با باغداران کالیفرنیا را بقایاند، این است که هزینه بخش تجاری برای باغدار ایرانی کم و برای سود خود به حجم صادرات زیاد متکی ولی به حاشیه سود اندک قاععدن.

آیا رابطه‌ای بین قیمت آمریکایی‌ها و قیمتی که تجار از کشاورز ما خریداری می‌کنند، وجود دارد؟

به طور مستقیم خیر. همانطور که گفتم بزرگ‌ترین بازار مصرف ما چین است و به طور متوسط ۹۵ درصد قیمت فروش، نصب باغدار ایرانی می‌شود. ممکن است که در سال‌های اخیر سهم باغدار یکی، دو درصد کم شده باشد.

مخصوصاً به واسطه تحریم‌ها، آوردن پول به ایران هزینه‌بر بوده است. در آمریکا سهم باغدار چیزی حدود ۷۰ درصد قیمت صادراتی است. از این جهت که هر دو در بازار چین با هم رقابت می‌کنند، بین قیمت پسته ایرانی و آمریکایی رابطه وجود دارد.

سال گذشته که آمریکایی‌ها پسته‌شان را گران کردند، چین خریدش را از آمریکا نصف و خرید از ایران را دو برابر کرد. رابطه وجود دارد، اما نه بین قیمت باغدار ایرانی و باغدار کالیفرنیایی. مثلاً ممکن است شرکت پسته و بادام واندرفول (پارامونت) در بازار بین‌المللی، امسال قیمت را هشت درصد بالا برده باشد و به باغدار بیست درصد اضافه پول بدهد. چون یک حاشیه سود کلانی برای این شرکت وجود

